

Komunitné plánovanie na úrovni funkčných zoskupení obcí ako nástroj na rozvoj dlhodobej starostlivosti

Milan Zbořil a kolegovia

Záverečná konferencia projektu

„Centrá sociálnych služieb ako nástroj viacúrovňového partnerstva pri
poskytovaní dlhodobej starostlivosti na komunitnej úrovni na Slovensku“

Banská Bystrica, 15.6.2023

Komunitné plánovanie sociálnych služieb

(zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách)

metóda, ktorou môžeme plánovať sociálne služby, tak aby boli v súlade s národnými prioritami, miestnymi špecifikami a aby zodpovedali potrebám jednotlivých občanov daného územia. Cieľom procesu je:

- napĺňať potreby občanov pomocou dostupných a kvalitných sociálnych služieb
- zabezpečovať zdroje na jednotlivé druhy sociálnych služieb
- hľadať optimálne riešenia vo vybavenosti a efektívnosti sociálnych služieb, ktoré najlepšie zodpovedajú miestnym podmienkam a potrebám ľudí

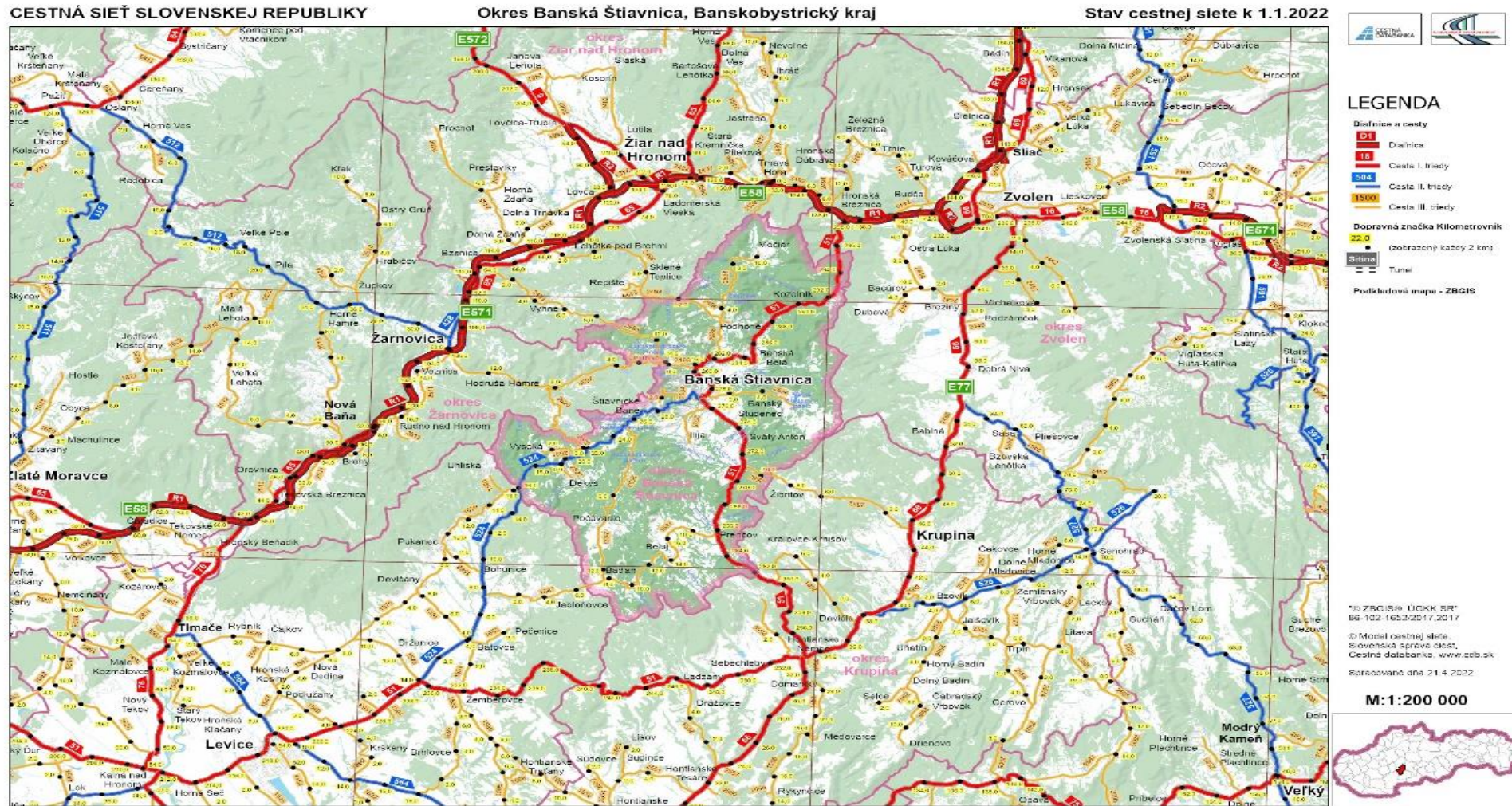
VÝZNAM A PRÍNOS KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA PRE FZO

- zapája všetkých účastníkov systému sociálnych služieb (užívateľov, poskytovateľov aj zadávateľov) do prípravy a uskutočňovania plánu sociálnych služieb a zvyšuje tak podiel občanov na rozhodovacom procese o spôsobe ich zabezpečovania, legitimizuje rozhodovanie riadiacich a zastupiteľských orgánov a zvyšuje mieru zapojenia občanov do diania v obci
- podporuje dialóg a spoluprácu medzi obyvateľmi, zvyšuje pocit príslušnosti ku komunite a umožňuje objavovať nové ľudské aj materiálne zdroje
- **umožňuje obciam združovať existujúce zdroje a zvyšuje efektivitu ich využitia**
- **zvyšuje dostupnosť a kvalitu sociálnych služieb a rozširuje ich ponuku, zabezpečuje, aby sociálne služby zodpovedali zisteným miestnym potrebám a reagovali na lokálne odlišnosti**
- **zvyšuje efektivitu investovaných finančných prostriedkov, pretože ich vynakladá iba na také služby, ktoré sú potrebné**

Popis mikroregiónu (FZO Štiavnicko)

- Mikroregión Štiavnicko tvorí 17 obcí, z ktorých 15 je lokalizovaných v okrese Banská Štiavnica: Baďan, Banská Belá, Banská Štiavnica, Banský Studenec, Beluj, Dekýš, Ilija, Kozelník, Močiar, Počúvadlo, Podhorie, Prenčov, Svätý Anton, Štiavnické Bane, Vysoká
- dve obce v okrese Krupina: Kráľovce-Krnišov a Žibritov

Popis mikroregiónu (FZO Štiavnicko)

SWOT analýza mikroregiónu

Silné stránky	Slabé stránky
1. Dlhodobá spolupráca niektorých obcí v rámci mikroregiónu Južné Sitno 2. Finančné zdravie obcí 3. Zariadenie Senior Park Prenčov 4. Pomerne dobrá dopravná dostupnosť	1. Málo skúseností s poskytovaním opatrovateľskej služby pre seniorov 2. Absencia zdravotníckych zariadení v obciach (okrem B. Štiavnice) 3. Nedostatok terénnych sociálnych a zdravotných služieb pre seniorov 4. Absentujúce preventívne aktivity pre seniorov 5. Podielové dane

SWOT analýza mikroregiónu

Príležitosti	Ohrozenia
1. Komunitný plán sociálnych služieb pre mikroregión 2. Web stránka mikroregiónu 3. Existencia pobytových zariadení sociálnych služieb v troch sídlach (Banská Štiavnica, Prenčov a Banský Studenec) 4. Uchádzači o zamestnanie 5. Získanie mimorozpočtových zdrojov na rozvoj sociálnych a zdravotných služieb v rámci mikroregiónu 6. Model fungovania CISZS 7. Legislatíva	1. Nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily 2. Migrácia a pokles počtu obyvateľov 3. Starnutie obyvateľstva 4. Legislatíva, ktorá nereflektuje model financovania CISZS

Demografické dáta I.

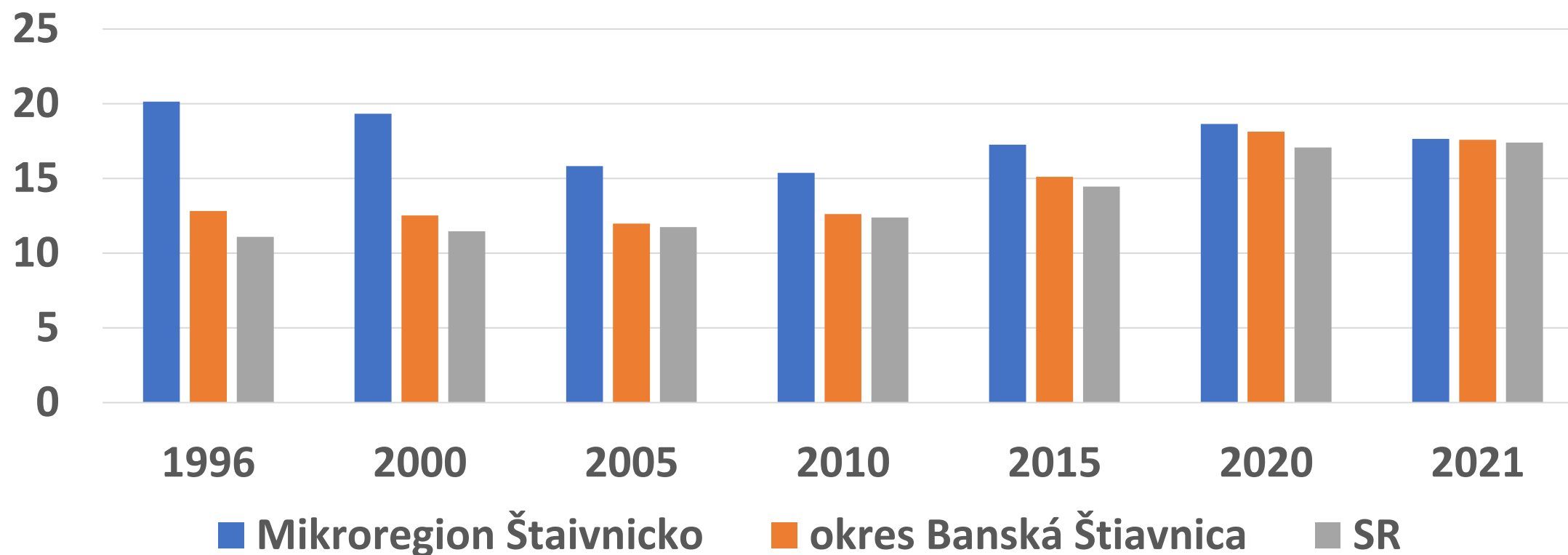
Počet obyvateľov podľa veľkosti sídla (k 31.12 2021)	% podiel vo FZO
Na území funkčného zoskupenia obcí (ďalej len FZO) Štiavnicko k 31.12.2021 žije 15 813 obyvateľov.	
Počet obyvateľov v meste Banská Štiavnica je do 10 000 obyvateľov (9963)	60,4 %
Počet obcí nad 1 000 obyvateľov 2 (Banská Belá a Svätý Anton = 2407)	15,2 %
Počet obcí s počtom 500 – 1000 obyvateľov 2 (Prenčov, Štiavnické Bane = 1457))	9,2 %
Počet obcí do 500 - 200 obyvateľov 3 (Banský Studenec, Kozelník, Podhorie = 1142)	7,2 %
Počet obcí s počtom obyvateľov menej ako 200 - 9 (Baďan, Beluj, Dekýš, Kozelník, Močiar, Počúvadlo, Vysoká, Kráľovce-Krnišov, Žibritov = 1062))	6,7 %

Demografické dáta a výzvy z toho plynúce I.

- viac ako polovica obcí (53%) vo FZO má počet obyvateľov menej ako 200
- rozdrobenosť miestnej samosprávy
 - malé obce vynakladajú veľkú časť svojich výdavkov na financovanie samotného spravovania obce
 - nedostatok financií na ostatné služby a rozvoj obce
 - podiel ľudí žijúcich v malých obciach (do 200 obyvateľov) je 6,7 % % resp. v obciach do 500 obyvateľov predstavuje necelých 14 % obyvateľov FZO, pre obyvateľov v malých obciach sa stávajú z vyššie uvedených dôvodov sociálne služby nedostupné

Demografické dáta II.

Podiel osôb v poproduktívnom veku v %

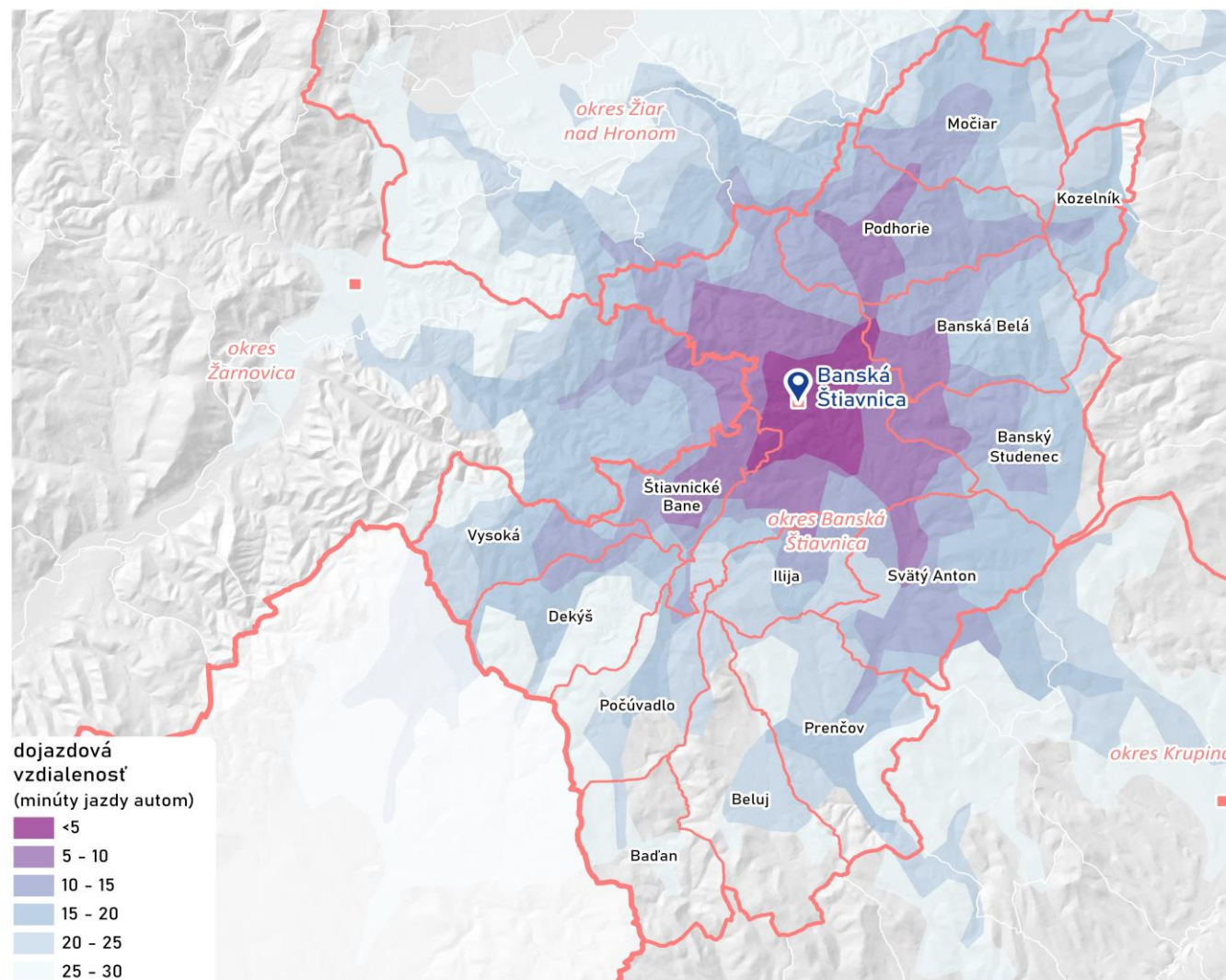
Demografické dáta a výzvy z toho plynúce II.

- populácia starne a počet starších obyvateľov odkázaných na pomoc narastá
- realizácia sociálnej pomoci zabezpečovaná neformálne sa stáva nepostačujúcou a čoraz väčšie požiadavky sú a budú kladené na miestne samosprávy, aby zabezpečovali kvalifikované služby v súlade s kompetenciami, ktoré sú definované v zákonoch
- celkový počet občanov s ŤZP vo FZO Štiavnicko je 1553, čo predstavuje takmer 10 % z celkového počtu obyvateľov, z toho 56 % tvoria osoby vo veku 62 rokov a viac

Poskytovatelia sociálnych služieb

- celkove v okrese Banská Štiavnica pôsobí 33 poskytovateľov sociálnych služieb
- z toho 79% (26) sú sociálne služby na riešenie nepriaznivej situácie z dôvodu zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo dôchodkového veku, primárne určené pre osoby so zdravotným postihnutím a seniorov;
- 15 % je na riešenie krízových situácií pre osoby, ktoré sú ohrozené stratou bývania, osoby, ktoré nemajú zabezpečené základné životné potreby, osoby, ktoré nie sú schopné riešiť svoje problémy pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok a pod.;
- 6% služieb je určených pre rodiny s deťmi na podporu zosúladovania rodinného a pracovného života, na podporu rodín s deťmi, ak je ich vývin ohrozený z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia.

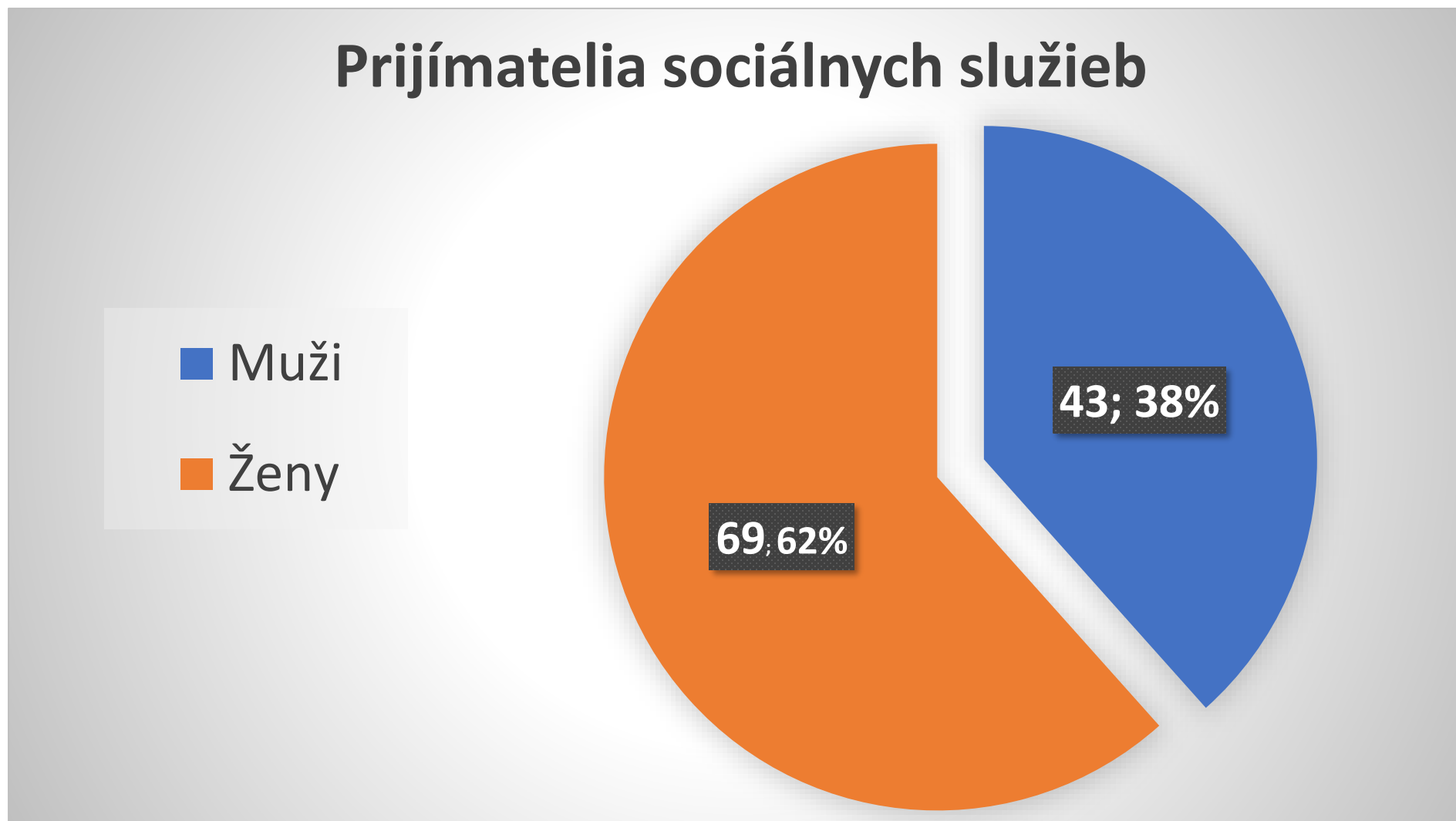
Dostupnosť sociálnych a zdravotných služieb

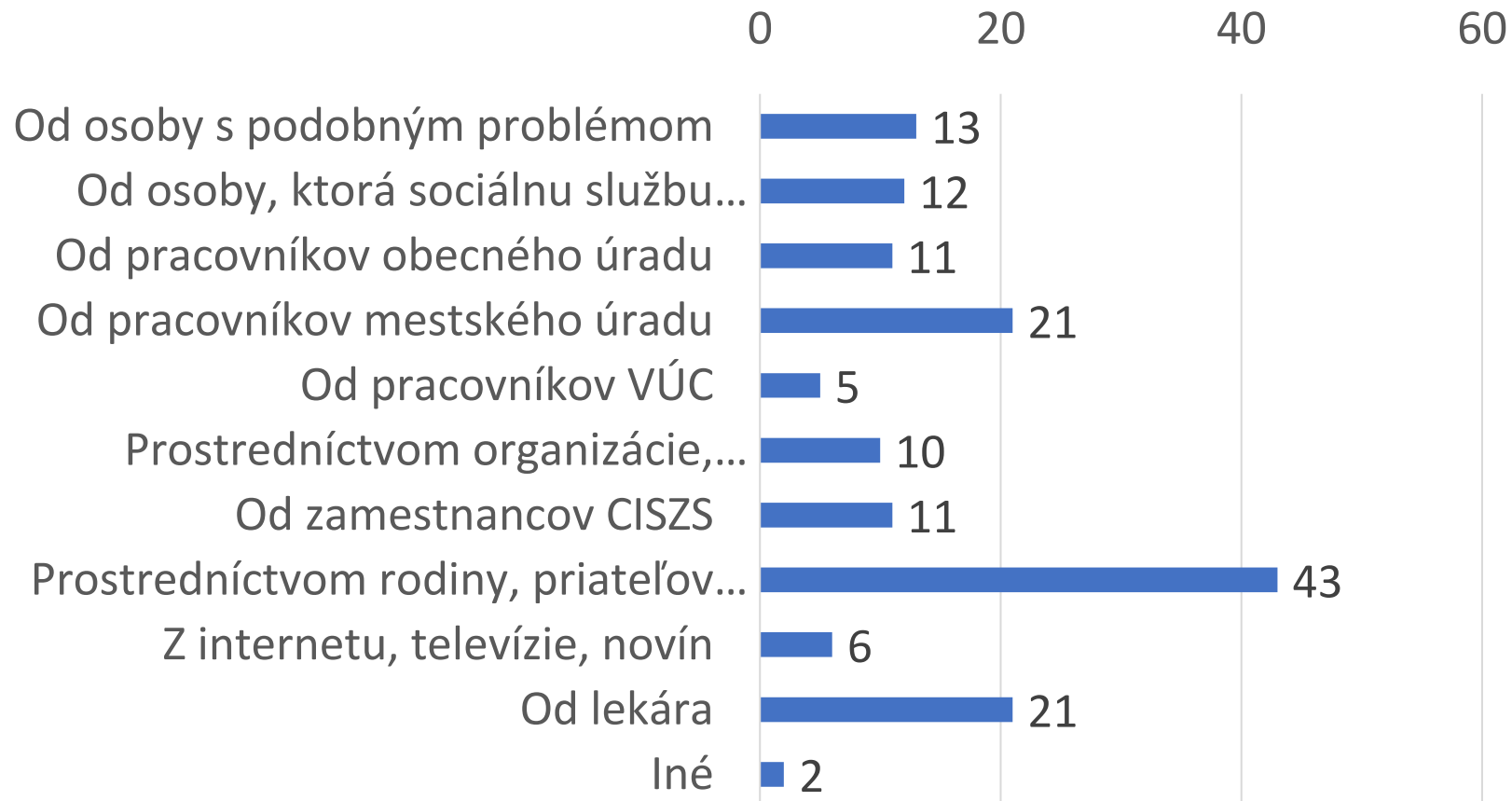
Dostupnosť zdravotných služieb

- **Dostupnosť zdravotníckych zariadení** vo FZO nie je veľmi priaznivá, zdravotnícke služby aj poskytovatelia sú dostupné prevažne v okresnom meste Banská Štiavnica, kde sa nachádzajú lekárne (8), ambulancie pre špecialistov, všeobecných lekárov pre dospelých a deti, rýchla zdravotnícka pomoc, hospic.
- Zo 16 pridružených obcí k Banskej Štiavnici vo FZO sa len v Banskej Belej nachádza ADOS a 1 ambulancia praktického lekára pre dospelých.

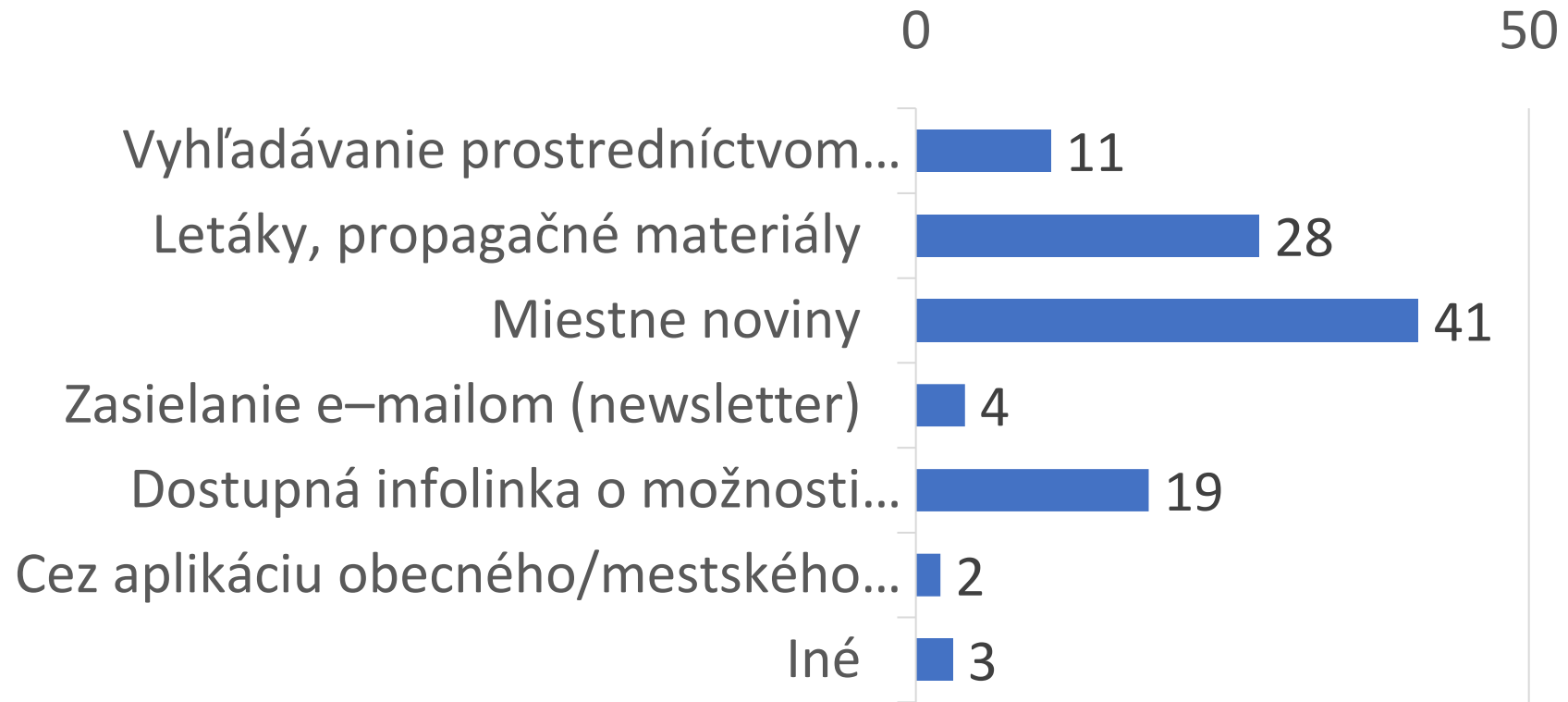
Dotazník o sociálnych službách (prijímatelia)

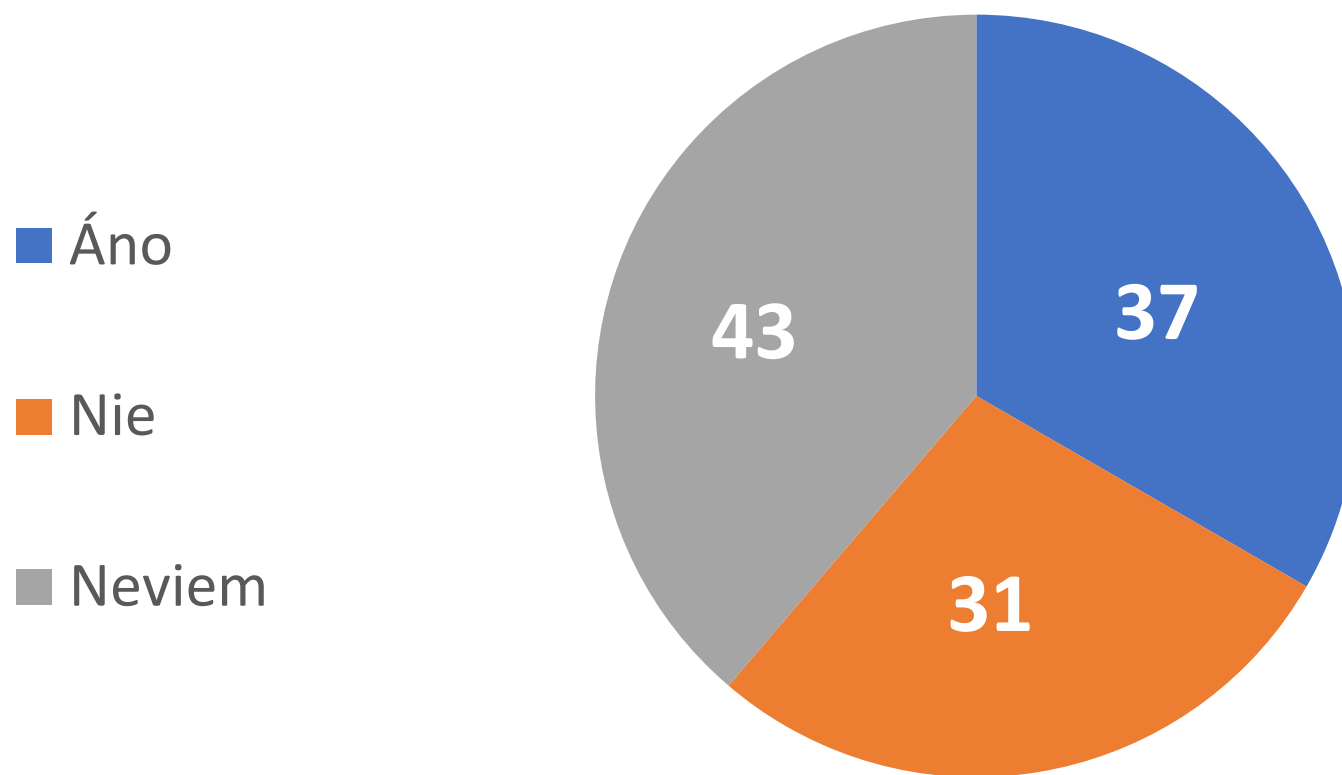
Prvotný zdroj informácií o sociálnej službe, ktorú respondenti využívajú

Preferencia formy poskytovania informácií o sociálnych službách

Je podľa Vás v obci/meste/regióne dostatočne propagovaná oblasť sociálnych služieb?

Dotazník - verejnosť

- Zber dát (prostredníctvom dotazníka) realizovali anketári spoločnosti Markant, s.r.o. osobnými rozhovormi „tvárou v tvár“
- v termíne – od 7. 09. 2022 do 11.10. 2022

Dotazník - verejnosť

	Veková kategória				
	18 – 39 rokov	40 - 59 rokov	60 – 74 rokov	75 a viac rokov	Spolu
Pohlavie					
muž	113	94	94	35	336
žena	80	116	129	47	372
Spolu	193	210	223	82	708

O akú službu ste žiadali?

	Veková kategória				
	18 – 39 rokov	40 - 59 rokov	60 – 74 rokov	75 a viac rokov	Spolu
Opatrovateľská služba	5	15	40	40	100
Zariadenie pre seniorov		1	6	6	13
Špecializované zariadenie	3	1	1		5
iné		4	1	4	9
Spolu	8	21	48	50	127

Ktoré zo služieb, uľahčujúcich vykonávanie nasledujúcich činností by ste využili, ak by vám ich vedela obec zabezpečiť?

Veková kategória	18 – 39 rokov	40 - 59 rokov	60 – 74 rokov	75 a viac rokov	Spolu
Získavanie základných informácií o existujúcich sociálnych službách	6	12	41	21	80
Špecializované poradenstvo	6	10	11	9	36
Osobná hygiena	2	1	9	7	19
Mobilita	7	6	25	17	55
Nákup potravín	11	9	65	32	117
Prinesenie stravy	9	8	59	33	109
Sebaobslužné činnosti	1	1	4	4	10
Starostlivosť o domácnosť	4	9	35	21	69
Doprava motorovým vozidlom	6	11	55	34	106
Sprevádzanie k lekárovi	8	15	52	31	106
Privolanie pomoci	1	5	15	2	23
Zabezpečovanie kompenzačných pomôcok	2	3	18	6	29
Poskytnutie ošetrovateľskej starostlivosti	2	4	31	8	45
Iné			1	1	2
Žiadne	1	6	4	4	15

Akú formu poskytovania informácií týkajúcich sa sociálnych služieb by ste uprednostnili?

Veková kategória	18 – 39 rokov	40 - 59 rokov	60 – 74 rokov	75 a viac rokov	Spolu
vyhľadávanie prostredníctvom internetu	72	66	30	8	176
letáky, propagačné materiály	32	34	58	32	156
miestne noviny	15	22	47	16	100
zasielanie e–mailom	15	15	6		36
dostupnú infolinku o možnosti pomoci v prípade potreby	59	73	81	26	239
iné			1		1
Spolu	193	210	223	82	708

Priemerná maximálna suma za sociálne služby, ktorú si respondenti môžu dovoliť platiť a platia mesačne (v EUR)

	Veková kategória			
	18 – 39 rokov	40 - 59 rokov	60 – 74 rokov	75 a viac rokov
môže dovoliť	55.3	71.9	68.1	80.6
platí	49	35.8	37	61.4

Komunitné plánovanie v okrese Banská Štiavnica

